

N:o 52.

Ank. till Riksd. kansli den 28 april 1896, kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning af Kongl. Maj:ts proposition om beviljande af ett extra anslag för år 1897 till gymnastiska centralinstitutet.
(2:a U. A.)

I en den 28 nästlidne mars till Riksdagen aflåten proposition (n:o 56) har Kongl. Maj:t, under åberopande af propositionen bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver ecklesiastikärenden för samma dag föreslagit Riksdagen att för bestridande af ökade utgifter till extra lärare samt till ved, ljus, materiel, samlingar m. m. vid gymnastiska centralinstitutet bevilja å extra stat för år 1897 ett belopp af 3,500 kronor.

Föredragande departementschefen har till åberopade statsrådsprotokollet meddelat, att i en den 30 september 1895 till direktionen öfver gymnastiska centralinstitutet aflåten skrifvelse föreståndaren för institutet professoren L. M. Törngren fäst direktionens uppmärksamhet på en del under årens lopp förändrade förhållanden vid institutet, hvars ekonomi deraf berördes på sådant sätt, att snar åtgärd från direktionens sida påkallades. Till närmare utveckling häraf hade föreståndaren anfört hufvudsakligen följande:

Sedan den af Kongl. Maj:t fastställda staten för institutet af den 30 maj 1879 börjat tillämpas, hade institutets verksamhet betydligt utvidgats. Under de sista 15 åren hade lärjungeantalet ökats med öfver 50 procent, hvilket gjort behofvet af ökade lärarekrafter betydligt kän-

bart. Jemväl underhållskostnaderna för gymnastikredskap och annan undervisningsmateriel hade under nämnda tid ökats. Härtill komme, att den på sista tiden till hufvudsaklig del utförda tillbyggnaden till institutet för att kunna tillgodogöras medförde ökade omkostnader såväl beträffande materielens underhåll som i fråga om belysning, vattenåtgång, uppvärmning, städning och renhållning i allmänhet m. m. Till bestridande af dessa ökade kostnader funnes emellertid endast de i 1879 års stat anslagna medel samt institutets extra inkomster, hvilka senare under en följd af år varit i nedgående, hvaraf förorsakats åtskilliga, icke alltid för institutets verksamhet gagneliga inskränkningar i dess utgifter. Vid granskning af dessa utgifter framginge tydligt behovet af ökade inkomster, i det att den hittillsvarande, otillräckliga gasbelysningen dragit under de sista 5 åren en kostnad i medeltal af 563 kronor, under det att den nu införda elektriska belysningen, hvilken syntes blifva både tillräcklig och ändamålsenlig, vore i sig sjelf kostsammare och skulle användas till upplysning af flera lokaler; att vattenförbrukningen, som hittills ersatts enligt kontrakt med 126 kronor årligen, hädanefter, då betalning skulle erläggas efter vattenmätarens anvisning, komme att draga en mångdubbelt större kostnad; att för nyanskaffning och ändring af fäktmateriel, nyanskaffning och ändring af gymnastikmateriel samt underhåll af dylik materiel, hvartill under de senaste 5 åren åtgått i medeltal respektive 580, 870 och 462 kronor, komme, till följd af lärjungeantalets och öfningssalarnes ökning, att erfordras högre belopp; att utgifterna för inköp och bindning af tidskrifter och böcker, hvartill under nyssnämnda tidsperiod användts årligen högst 100 kronor, borde väsentligen ökas, för att institutet skulle, såsom sig borde, upprätthålla sitt bibliotek och gifva sin lärarepersonal tillfälle att genom litteraturen följa andra länders gymnastiska tillstånd och utveckling; att institutets möbelförråd vore i behof af såväl reparation som tillökning; att erfarenheten icke tycktes gifva vid handen, att med den nya värmeledningen kostnaden för bränsle skulle kunna såsom förut begränsas till 1,206 kronor om året; och att institutets diversekonto, hvilket för närvarande i genomsnitt representerade ett belopp af 1,500 kronor, komme att stiga med antalet af lärjungar och lokaler samt dessa senares fullständigare inredande. Då dessa utgifter nu uppginge sammanlagdt till 5,407 kronor, men institutets stat upptog såsom anslag till »ved, ljus, materiel, samlingar m. m.» endast 3,550 kronor, måste bristen fyllas af extra medel, inkomsterna af institutets gymnastiska verksamhet, förnämligast sjukgymnastik och gymnastik med skolor m. m. Inkomsterna af sjukgymnastik hade under senaste femårs-

period nedgått från 4,700 till 3,100 kronor, hvaremot öfriga extra inkomster varit mera jemna, uppgående i medeltal till 1,618 kronor 90 öre för år. Af dessa extra inkomster, tillhopa 4,718 kronor 90 öre, skulle emellertid bestridas ej blott, såsom förut nämnts, en del löpande utgifter, utan äfven en stor del af kostnaderna för extra lärarekrafter. Institutets stat upptog visserligen »arfvoden till extra lärare kronor 3,000», men aflöningen till extra lärare utginge faktiskt med 5,400 kronor och måste redan inom löpande arbetsår höjas med omkring 600 kronor till 6,000 kronor. Då således kostnaderna för löpande utgifter och extra lärare redan nu belöpte sig till 11,407 kronor, men inkomsterna uppginge till allenast 11,268 kronor 90 öre, förefunnes en brist å 138 kronor 10 öre. Till betäckande af kommande ytterligare utgifter borde såväl anslaget till bränsle m. m. som anslaget till extra lärare höjas. Till grund för beloppet af en sådan höjning kunde läggas följande jemförelse:

	I framtiden erforderliga utgifter.	Nuvarande kostnad.
Belysning.....	750	563
Vatten.....	600	126
Ny fäktmateriel.....	600	580
» gymnastikmateriel.....	900	870
Underhåll af nämnda båda slag af materiel.....	700	462
» » bibliotek.....	500	100
» » möbler.....	150	
Bränsle.....	1,400	1,206
Diverse.....	2,000	1,500
Ökad städning.....	400	
» uppässning och värmeledningen.....	450	
	<hr/> Summa 8,450	<hr/> 5,407
Arfvode åt extra lärare.....	6,000	6,000
	<hr/> Summa 14,450	<hr/> 11,407.

Jemfördes denna summa, 14,450 kronor, med summan af institutets nuvarande inkomster, 11,268 kronor 90 öre, visade sig behofvet utgöra 3,181 kronor 10 öre, hvilket belopp dock, med tanke på behöfligheten af ökning i lärarekrafterna, borde höjas till 3,450 kronor.

Med stöd af hvad sålunda anförts hade professoren Törngren föreslagit, att direktionen måtte hos Kongl. Maj:t göra framställning,

att anslagen till arfvoden åt extra lärare och till ved, ljus, materiel, samlingar m. m. måtte höjas hvartdera till 5,000 kronor, eller båda tillsammans till 10,000 kronor.

Med anledning af denna framställning hade, enligt hvad vidare till statsrådsprotokollet meddelas, direktionen den 25 oktober 1895 till Kongl. Maj:t aflåtit en skrivelse, deri direktionen, med åberopande af hvad professoren Törngren föreslagit, anfört följande.

Institutets behof af ökade tillgångar med anledning af dess efter hand utvidgade verksamhet hade blifvit allt känbarare i samma mån gymnastiken blifvit mera allmänt erkänd inom och utom landet. Med sina små inkomster hade institutet endast genom största sparsamhet och omtanke kunnat hållas vid den aktivitet, hvilken det för närvarande utvecklade. Vid användningen af institutets medel hade man i allmänhet utgått derifrån, att åskådningsmaterielen för den anatomiska och fysiologiska undervisningen och de för sjukgymnastiken afsedda redskapen borde stå tillbaka för det, som mera tillhörde gymnastiken i dess helhet, hvarförutom biblioteket och dess samlingar endast blifvit på ett mycket otillfredsställande sätt tillgodosedda. Då härigenom den sålunda åsidosatta materielen blifvit alltför otillräcklig, och då elevantalet högst betydligt ökats, vore en förhöjning i institutets årliga inkomst nödvändig. Redan länge hade behof af ökade lärarekrafter gifvit sig till känna, hvadan direktionen vid början af 1895 års hösttermin nödgats anställa en extra lärarinna. De ökade behofven syntes direktionen för öfrigt hafva med goda skäl framhållits af institutets föreståndare, hvilken tycktes hafva träffat de rigtiga medelsiffrorna för dessa behof. Direktionen kunde dock icke till fullo instämma i det förslag till afhjelpande af de ökade behofven, som föreståndaren framställt. Direktionen hoppades nemligen, att de kostnader, som nu nedlades på förbättrandet af de yttre vilkoren för betalande patienters sjukgymnastiska behandling vid institutet, inom en icke alltför aflägsen framtid skulle, derest dessa förbättringar kunde fullföljas, samt när kändedomen om desamma hunnit blifva spridd, visa sina frukter äfven derutinnan, att institutets inkomster af dess sjukgymnastiska verksamhet skulle i afsevärd mån ökas. Om därför institutet blefve hjälpt öfver den nu förestående svårare perioden, då på grund af flera sammanstötande förhållanden utgifterna stegrades, utan att ännu institutets förtjenst på dess sjukgymnastiska verksamhet hunnit ökas, vågade direktionen antaga, att, så vida icke elevantalet komme att erhålla någon väsentlig tillökning, eller eljest förhållanden inträdde, som nu icke kunde förutses, institutet sedermera utan förhöjning i de för ifråga-

varande ändamål utgående anslagen skulle kunna bestrida de utan tvifvel stegrade kostnaderna. Direktionen hade derfor hemställt, att Kongl. Maj:t ville för år 1897 bereda institutet en tillökning i anslagen till extra lärare och till ved, ljus, materiel, samlingar m. m. af 3,500 kronor.

Öfver denna framställning hade Kongl. Maj:t infordrat utlåtande från statskontoret, som i skrifvelse den 31 januari innevarande år anförde, att statskontoret, som icke vore i tillfälle att närmare bedöma behovet af ifrågavarande anslags tillökning för år 1897, för sin del visserligen icke hade något att erinra mot den af direktionen gjorda beräkningen, hvars grunder dock icke närmare angifvits, men då utredning saknades, om och till hvilket belopp tillgång för en del af berörda utgifter kunde beredas å de för åren 1895 och 1896 beviljade extra statsanslag, tillhoppa 80,000 kronor, för tillbyggnad och förändringar inom institutets lokaler äfvensom för anskaffande af behöflig ny materiel, hemställde statskontoret, att direktionens förevarande framställning icke för närvarande måtte till någon Kongl. Maj:ts åtgärd föranleda.

Direktionen, åt hvilken lemnats tillfälle att yttra sig öfver hvad statskontoret sålunda anförde, hade i skrifvelse den 27 sistlidne februari förmält bland annat följande.

Belysningen vid institutet hade under tiden från och med oktober 1895 till och med februari 1896 kräft en kostnad af 740 kronor 13 öre, bränsle under samma tid 1,187 kronor 15 öre och vatten under november och december 1895 134 kronor 40 öre. Jemförde man dessa belopp med de af institutets föreståndare approximativt beräknade, kunde med skäl sägas, att dessa sistnämnda ej vore för högt tilltagna. Den beräknade tillökningen i anslaget till fäkt- och gymnastikmaterielen samt dess underhåll skulle tvifvelsutan visa sig vara till fullo erforderlig. Den för biblioteket beräknade summan vore synnerligen behöflig och kunde med hänsyn till erforderliga inbindningar och nödiga kompletteringar ingalunda anses för hög. Att med den omfattning, som institutets möbelförråd numera hade, reparationer och nyanskaffning måste kräfvat större kostnader än förut, vore gifvet. Ökning af anslaget till diverse utgifter vore af behovet synnerligen påkallad, enär bland dessa utgifter inginge kostnaden för anskaffande och underhåll af ganska dyrbara anatomiska och fysiologiska preparat. De till ökad städning och uppässning samt värmeledningens skötande beräknade summorna kunde ej anses vara för högt tilltagna i betraktande af ökningen af institutets lokaler och med hänsyn till nödvändigheten af värmeledningens noggranna skötsel och vård samt behovet af en mera skärpt tillsyn och

vakt vid institutets ingångar. — Vidkommande statskontorets anmärkning, att det ej blifvit utredt, huruvida någon för ifrågavarande ändamål användbar besparing komme att å anslaget till institutets tillbyggnad uppstå, hade direktionen genom institutets föreståndare hos öfverintendentsembetet inhemtat, att några besparingar så mycket mindre kunde tänkas komma att uppstå å nämnda anslag, som icke blott kostnaderna å byggnadsmateriel betydligt ökats under den tid, som förflutit sedan kostnadsförslagets upprättande, utan äfven arbetsprisen under samma tid i afsevärd grad stigit. Direktionen vidhölle därför den gjorda framställningen.

Statskontoret, å nyo hört, hade i utlåtande den 16 nästlidne mars yttrat, att statskontoret på grund af hvad nu blifvit upplyst och anfördt i omförmälda hänseenden för sin del ansåge, att behovet af den begärda anslagsförhöjningen vore på ett tillfredsställande sätt visadt, liksom att någon sådan tillgång till behovets fyllande, som af statskontoret blifvit antydd, ej stode att vinna. Statskontoret hade därför hemställt, att Kongl. Maj:t täcktes i proposition föreslå Riksdagen, att för bestridande af ökade utgifter till extra lärare samt till ved, ljus, materiel, samlingar m. m. vid gymnastiska centralinstitutet bevilja å extra stat för år 1897 ett belopp af 3,500 kronor till disposition af institutets direktion.

För egen del har departementschefen på grund af hvad, på sätt ofvan anförts, i ärendet förekommit, funnit sig böra biträda denna statskontorets hemställan.

Utskottet har funnit hvad i ärendet anförts ådagalägga, att det af Kongl. Maj:t begärda anslaget till gymnastiska centralinstitutet är under nuvarande förhållanden af behof påkalladt, hvadan utskottet ansett sig böra förorda anslaget beviljande, helst, på grund af hvad direktionen för institutet anfördt, det synes vara anledning antaga, att anslaget endast för ett år må vara erforderligt.

Utskottet hemställer alltså,

att Riksdagen med bifall Kongl. Maj:ts förvarande framställning må, för bestridande af ökade utgifter till extra lärare samt till ved, ljus, materiel, samlingar m. m. vid gymnastiska centralinstitutet, å extra stat för år 1897 bevilja ett belopp af 3,500 kronor.

Stockholm den 28 april 1896.

På statsutskottets vägnar:

CHR. LUNDEBERG.